Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA KOMUNIKACJI.

Rok XX | Warszawa, 17 grudnia 1938 r. | Nr 72.

SPIS TREŚCI:

CZĘŚĆ A.

Obwieszczenia Komisji Językowej.

SPIS TERMINOLOGICZNY Nr 10

terminów, odnoszących się do spraw: ogólnych i osobowych, finansowych, handlowych, ruchowych, drogowych, mechanicznych i zasobów oraz do spraw lotniczych.

Zatwierdzony przez Ministra Komunikacji w dniu 25 listopada 1938 r.

I. Sprawy ogólne i osobowe.

Terminy niewłaściwe:	Terminy właściwe:
Badania w terenie	Badania na gruncie (w odróżnieniu od badań wykonywanych w biurze)
Zajęcia w terenie	Zajęcia na linii, na drodze itp. (w odróżnieniu od zajęć w miejscu stałej pracy)
Zgłoszenie o zaliczkę	Wystąpienie o zaliczkę

II. Sprawy finansowe.

Duplikaty dokumentów	Drugie egzemplarze dokumentów
Generalia	Koszty ogólne (generalia)
Kredyty wydane	Sumy wydane z kredytów
Przydzielać kredyty	Przyznawać kredyty
Zawieszenie terminu działa	Zawieszenie terminu jest ważne

III. Sprawy handlowe.

Terminy niewłaściwe:	Terminy właściwe:
Frankatura (por. spis term. nr 2)	Przedpłata należności lub rachunek przedpłaty
Odprawa przesyłek	Załatwianie przesyłek
Taksacja ceduł (por. spis term. nr 3)	Sprawdzanie ceduł, wpisywanie należności do ceduł
Zgłoszenie dla celów statystyki celnej	Zgłoszenie do statystyki celnej

IV. Sprawy ruchowe.

Kabina sekcyjna	Budka sekcyjna
Konwojent	Konwojowy
Manipulowanie wyłącznikami	Posługiwanie się wyłącznikami
Odcinek silnoprądowy	Odcinek prądów silnych
Pociąg jednojednostkowy	Pociąg (złożony) z jednej jednostki
Pociąg wielojednostkowy	Pociąg (złożony) z wielu jednostek
Podawanie wagonów na bocznicę	Dostawianie albo podstawianie wagonów na bocznicę
Podział wagonów (w znaczeniu przeznaczenia wagonów do pewnych punktów)	Rozdział wagonów
Przetoki (taboru)	Manewry
Przetokowy (por. spis term. nr 2)	Manewrowy
Skrzynia do ładowania	Skrzynia ładunkowa (kontener)
Wagony przydzielone do stacji macierzystej	Wagony mające stację macierzystą
Zamknięcia peronów (niem. Bahnsteigsperre, por. spis term. nr 2)	Przepusty peronowe

V. Sprawy drogowe.

Agregat (np. do rozsypywania grysu, do podbijania podkładów)	Zespół urządzeń
Akcesoria toru (w znaczeniu drobnych części metalowych do szyn w torze)	Złączki
Asfaltobeton	Beton asfaltowy
Boksy samochodowe	Stoiska (boksy) samochodowe
Bryłka kamienia brukowego (por. spis term. nr 9)	Sztuka kamienia brukowego
Bryłka tłucznia, grysu, żwiru, piasku (por. spis term. nr 9)	Ziarno tłucznia, grysu, żwiru, piasku
Budowle inżynierskie (niem. Kunstbauten, ros. iskustwiennyja sooruženja, fr. travaux d'art)	Budowle sztuki technicznej (mosty, przepusty, tunele i inne budowle z wyjątkiem budowli architektonicznych czyli budynków)
Darniowanie na zrąb	Darniowanie na rąb (warstwami poziomymi)
Drewno (do wyrobu podkładów)	Drzewo
Infuła (w znaczeniu płyty kamiennej pewnego kształtu)	Płyta pięciokątna
Kubatura robót ziemnych (w znaczeniu objętości)	Objętość robót ziemnych
Kubokilometr	Metr sześcienny × kilometr ($m^3 \times km$)
Kubometr	Metr sześcienny × metr ($m^3 \times m$)
Metr bieżący (m. b.)	Metr (m)
Metr kwadratowy (m. kw.)	Metr kwadratowy (m^2)
Metr przestrzenny (m. p.)	Metr sześcienny (m^3)
Metro (por. spis term. nr 2)	Kolej miejska szybka
Miąższość robót ziemnych	Grubość warstwy ziemnej
Naprawa kapitalna	Naprawa główna
Nitogrzej	Robotnik przy nagrzewaniu nitów
Obiekt pływający	Statek wodny

Terminy niewłaściwe:	Terminy właściwe:
Obiekty kolejowe	Budowle kolejowe albo urządzenia kolejowe
Obrys skrzyni ładunkowej	Skrajnia skrzyni ładunkowej
Odkłady śnieżne	Zwały śnieżne
Ogrodzić miejsce sygnałami	Osłonić miejsce sygnałami
Ogumienie samochodu	Ogumienie kół samochodu
Okładzina (odzież) lica muru	Oblicówka
Operat wykonawczy budowy	Akta budowy
Opory mostu (belkowego) (por. spis term. nr 2)	Podpory mostu (belkowego)
Paserowana powierzchnia	Powierzchnia obrobiona
Plantowanie gruntu	Wyrównanie gruntu
Pneumatyki	Dętki
Podbabek (w znaczeniu kloca nakładanego na pal w czasie wbijania go babą)	Pachołek
Podeszwa fundamentu	Spód fundamentu
Podłoże jazu	Łożysko jazu
Poszukiwania, studia komunikacyjne (ekonomiczne lub techniczne) niem. Vorarbeiten ros. izyskanja fr. études	Badania komunikacyjne
Przekryć otwór	Pokryć otwór
Punkt mięknienia	Temperatura mięknienia
Retencyjny zbiornik	Zbiornik zasilający
Rozszalowanie	Usunięcie odeskowania, opierzenia
Serpentyna	Wężyk (serpentyna)
Setka (jako miara długości)	Staje (hektometr)
Skreper	Szufla konna
Smołobeton	Beton smołowy
Szalowanie	Odeskowanie, opierzenie
Szosa (jako przeciwstawienie drogi gruntowej)	Droga twarda
Sztabel (por. spis term. nr 3)	Stos prawidłowy (węgla, kamienia, podkładów)
Taranek do ubijania	Ubijak
Tłukarka	Tłuczkarka
Trakt łącznikowy	Szlak pośredni
Trakt odśrodkowy	Szlak odśrodkowy
Warstwa filtracyjna	Warstwa odsączająca
Wiskoza	Lepkość (wiskoza)
Zamróż (dopełn. zamrozi, w przekroju podkładu bukowego)	Zmarźlina
Zatrawianie zboczy, pasów drogi	Obsiewanie lub darniowanie stoków, poboczy drogi
Znaki setkowe	Znaki staj (hektometrów)

VI. Sprawy mechaniczne.

Armatura kabli	Uzbrojenie kabli
Armatura maszyny	Osprzęt maszyny
Cieplarka	Wagon towarowy z piecykiem
Części fasonowe	Kształtki
Elektrotrakcja	Trakcja elektryczna
Elewator (urządzenie do podnoszenia)	Podnośnica
Hak zaczepny (u taboru)	Hak pociągowy
Lewar (mechaniczny)	Dźwignik
Młotkowanie (w znaczeniu opukiwania przy badaniu)	Ostukiwanie młotkiem
Przewaga wagonu (w znaczeniu powtórnego zważenia, por spis term. nr 5)	Przeważenie wagonu
Rolka	Krążek
Sortownik (w znaczeniu urządzenia do sortowania)	Sortownica

Terminy niewłaściwe:	Terminy właściwe:
Szleper elektryczny	Ciągnik elektryczny
Trakcja motorkowa	Trakcja motorowa
Trakcja parowozikowa	Trakcja parowa
Transporter	Przenośnica
Wagon piwiak	Wagon piwiarka
Wagon przewodowy	Wagon z przewodami
Wagon rezerwoar	Wagon zbiornik
Wagon - tank	Wagon zbiornik
Winda ręczna (przy kafarze; por. spis term. nr 5)	Dźwigarka ręczna
Wózek podnośny (w znaczeniu przyrządu do podnoszenia, fr. chariot élevateur)	Wózek żuraw
Wyposażenie statku (fr. équipement)	Oporządzenie albo zaopatrzenie statku
Wysyłacz prądu elektrycznego	Źródło prądu elektrycznego
Zendra	Omłotki

VI a. Sprawy zasobów.

Farba lazerująca	Farba przeświecająca
Film nitrocelulozowy	Błona nitrocelulozowa
Glin granulowany	Glin ziarnisty
Kaliumshypermanganat	Nadmanganian potasu
Karton wielowarstwowy	Tektura klejona
Kompozycja do łożysk	Stop do łożysk
Lazerowanie	Pokrywanie farbą przeświecającą
Materiały wybuchowe kruszące	Materiały wybuchowe górnicze
Materiały wybuchowe miotające	Materiały wybuchowe strzelnicze
Metoda rozstrzygająca (badań chemicznych)	Metoda ścisła
Metoda ruchowa (badań chemicznych)	Metoda uproszczona
Oksydowana masa (do czyszczenia gazu)	Masa utleniona
Osprzęt (naczyń metalowych)	Oporządzenie
Prześwit (węża, rury itp.)	Średnica wewnętrzna
Szlaka	Żużel
Szpachlowanie	Wygładzanie gruntu (przed malowaniem)
Wykroje (kartoniki) biletowe	Kartki na bilety
Żelazo profilowe	Żelazo kształtowe
Żelazo drobne	Żelazo drobnego przekroju

VIII. Sprawy lotnicze.

Autowinda	Wydźwigarka
Dżdża (w meteorologii)	Mżawka
Konwencja urządzająca żeglugę powietrzną	Konwencja normująca żeglugę powietrzną
Lot ciągowy (por. spis term. nr 7)	Lot ciągniony
Lot na trasie w chmurach	Lot w chmurach
Motoszybowiec, szybowiec z silnikiem	Szybowiec silnikowy
Ognie graniczne	Światła graniczne
Ognie nawigacyjne	Światła albo sygnały świetlne nawigacyjne
Pilotaż	Pilotowanie
Start	Odlot (start)
Spokojne urządzenie ziemne	Stałe urządzenie przyziemne

SPIS nr 6

wyrazów i wyrażeń obcych lub nie odpowiadających duchowi języka polskiego, których używać nie należy, z podaniem wyrazów i wyrażeń właściwych.

Wyrazy i wyrażenia.

Niewłaściwe:		Właściwe:
Akceptować		Uznawać, przyjąć
Aktualny rozkład jazdy		Obowiązujący rozkład jazdy
Analogicznie	lepiej:	Podobnie
Autentyczne brzmienie nazwy miejscowości		Rzeczywista nazwa miejscowości
Badanie przy pomocy próby		Badanie przez próbę
Być w stanie stałego nasłuchu		Stale nasłuchiwać
Ciężar roboczy Ciężar służbowy		Ciężar w stanie roboczym
Czołowa strona tekstu		Pierwsza strona tekstu
Do celów opałowych		Na opał
Dotować budowę drogi		Dawać na budowę drogi
Dozowanie		Dawkowanie
Drewutnia (prowincjonalizm)		Drwalnia
Dyl szpuntowy		Dyl szpuntowany
Dysponować wagony		Dysponować przesłanie wagonów
Ekstrahować eterem		Wyciągać eterem
Elementy urządzeń trakcji elektrycznej i taboru		Części składowe . . . .
Erlenmajerka		Kolba Erlenmayera
Forma odlana przy pomocy modelu		Forma odlana z modelu
Formowanie pociągów		Zestawianie pociągów
Furman	lepiej:	Woźnica
Gdy..., więc...		Ponieważ, jeżeli..., więc....
Gęstość w temperaturze		Gęstość przy temperaturze
Gwarantować		Poręczać albo ręczyć
Indywidualnie obliczyć		Obliczyć oddzielnie w każdym przypadku
Indywidualny numer		Numer osobny
Instytucja nadzoru technicznego		Instytucja sprawująca nadzór techniczny
Italia		Włochy (z wyjątkiem przypadków, w których wyraz „Italia" jest ustawowo zastrzeżony)
Kamień brukowiec		Kamień brukowy albo brukowiec
Kierunek reprezentowany przez jakąś drogę		Kierunek, któremu odpowiada, albo którego jest przykładem jakaś droga
Km ujechane	lepiej:	Kilometry przebyte
Koks obezwładniony (uczyniony mniej samozapalnym)		Koks ubezwładniony
Kompletny	lepiej:	Zupełny, całkowity
Komunikacyjna Komisja Normalizacyjna		Komisja Normalizacyjna Ministerstwa Komunikacji
Krzywizna podwójna		Krzywizna w dwóch płaszczyznach
Kwadrat o wymiarze boku		Kwadrat o boku
Linia o słabej frekwencji		Linia ze słabym ruchem
Materiał spełnia warunki		....odpowiada warunkom
Medykamenty		Środki lecznicze albo lekarstwa
Mieć miejsce na podstawie pozwolenia		Odbywać się na podstawie pozwolenia
Mieć wygląd podany na rys.		Wyglądać jak na rys.
Mięso w całych tuszach		Mięso w całych sztukach
Momenty gospodarcze budowy		Względy albo motywy gospodarcze budowy
Mróz sprzyja pękaniu		Mróz przyczynia się do pękania
Na podstawie prawa		Na zasadzie prawa
Nabywać w drodze przetargu		Nabywać z przetargu
Niedobór licytacyjny		Niedobór po (odbyciu) licytacji
Niesprawność techniczna wagonu		Braki techniczne w wagonie
Oddawać w użytkowanie (ros.)		Oddawać do użytkowania
Odstany (płyn)		Odstały (płyn)
Ognioodporny		Odporny na ogień, ogniotrwały

Niewłaściwe:	Właściwe:
Okres rębny	Okres wyrębu
Okulary światłochronne	Okulary ochronne
Organ stanowiący	Organ stanowiący o czymś albo organ decydujący
Organa bezpośrednie wykonawcze w terenie	Bezpośrednie organa wykonawcze miejscowe
Oś (rzędu pali) pokrywa się z osią (drogi)	Oś wypada na osi
Oświetlenie gazoszczelne	Światła uszczelnione od gazu
Otrzymać (stop) drogą elektryczną	Otrzymać (stop) za pomocą elektryczności
Otwieralne drzwi, okna	Drzwi, okna otwierane
Otwór przewiewczy	Otwór do przewietrzania
Oznaczony (ros.) (w znaczeniu przedmiotu wymienionego przedtem)	Przytoczony wyżej
Pal dylowy	Dyl do wbicia w ziemię
Panujące napięcie	Istniejące napięcie
Piasek kopany	Piasek kopalniany
Pociąg przygotowany do jazdy	Pociąg gotowy do jazdy
Pod rygorem ukarania, kary	Pod groźbą kary
Podejmować robotę	Przedsiębrać robotę
Podnosić za pomocą trójnogu	Podnosić na trójnogu
Pojemność po poziom	Pojemność do poziomu
Pokrywanie potrzeb	Zaspakajanie potrzeb
Połączone między sobą	Połączone ze sobą
Pomost rusztowaniowy	Pomost rusztowania
Postój pod naładunkiem i wyładunkiem	Postój przy ładowaniu i wyładowaniu
Praca kotła przy ciśnieniu.	Praca kotła pod ciśnieniem
Pracownik wyinstruowany	Pracownik nauczony
Praktyczne stosowanie taryf	Praktyka stosowania taryf
Prawo wglądu w coś	Prawo kontrolowania czegoś
Preferować coś	Przekładać coś nad coś, oddawać czemuś pierwszeństwo, woleć coś
Procent wagowy	Procent wagi
Prowadzić obserwacje lepiej:	Prowadzić spostrzeżenia
Próbka walcowa	Próbka walcowata
Przechodzić z kontaktu na kontakt	Przesuwać korbę nastawnika jazdy z kontaktu na kontakt
Przedmiot formatu, w formacie	Przedmiot wymiaru, w wymiarze
Przekryć szwy muru	Pokryć spoiny muru
Przepisy rachunkowo - techniczne robót drogowych	Przepisy rachunkowości przy robotach drogowych
Przeprowadzić próbę (niem.)	Wykonać próbę
Przeprowadzić wodę przez jaz (niem.)	Przepuścić wodę przez jaz
Przestrzeganie sygnałów przez drużynę parowozową	Stosowanie się drużyny parowozowej do sygnałów
Przychylać się do czegoś	Zgadzać się na coś
Przyjąć szerokość równą N cm	Przyjąć szerokość na N cm
Rafinacja	Rafinowanie
Raportować sytuację węglarek	Raportować o sytuacji węglarek
Regulować rachunek, dopłatę	Wyrównywać rachunek, dopłatę
Robotnicy na podwozie materiałów	Robotnicy przy dowożeniu materiałów
Robotnik placowy	Robotnik na placu
Robotniko - dzień	Dniówka robocza
Rozkład słupów	Rozmieszczenie słupów
Rozrachunki najmu wagonów	Rozrachunki za najem wagonów
Równe między sobą	Sobie równe
Ruch zboczowy (stokowy)	Ruch na zboczu
Rugować	Wypierać
Skomprymowanie (warstwy nawierzchni)	Ugniecenie, ubicie (warstwy nawierzchni)
Smołobetonowy	Smołowo - betonowy
Służyć wyrównaniu (odpływów)	Służyć do wyrównania
Sposób wyróbki podkładów	Sposób obróbki podkładów
Sprawdzić stan czegoś w terenie, na terenie stacji	Sprawdzić coś na gruncie, na terytorium stacji
Stacja ostrzeżeniowa	Stacja ostrzegawcza
Stosunek 1 : 2	Stosunek 1 : 2

Niewłaściwe:	Właściwe:
Stworzyć zalew	Wytworzyć, utworzyć zalew
Szerokość samochodu przy bliźniakach	Szerokość samochodu z cylindrami bliźniaczymi
Ścinka drzew	Ścinanie, ścięcie drzew
Środki do gaszenia ognia	Materiały i przyrządy do gaszenia ognia
Temperatura zapalania	Temperatura zapłonu
Traktor Dieslowski	Traktor z silnikiem Diesla
Układka (np. nawierzchni)	Układanie
Upoważnienie uprawnia	Upoważnienie daje prawo
Urabialny	Dający się urabiać
Urząd właściwy miejscowo	Urząd właściwy co do miejsca
Uskuteczniać zamawianie wagonów	Zamawiać wagony
Ustalić zlewnię	Określić granice zlewni
Usztablować	Ułożyć w prawidłowe stosy
Utwardnienie (betonu)	Utwardzenie
Uzupełnić wodę	Wyrównać ubytek wody
W pierwszym rzędzie (niem.)	Przede wszystkim
Wada własna towaru	Wadliwa właściwość towaru
Wagon w środkowym położeniu na torze prostym	Wagon stojący osią podłużną na osi toru prostego
Wagonetka	Wagonik
Warunki techniczne na odnawianie, na budowę, na utrzymanie	Warunki techniczne odnawiania, budowy, utrzymania
Wjazd bramowy	Wjazd do bramy
Włok ściekowy	Włok do ścieków
Wodoszczelny	Uszczelniony od wody, nie przepuszczający wody
Wyciągnąć bezpośrednie konsekwencje	Postąpić odpowiednio do tego co zaszło
Wygodny format papieru	Dogodny format papieru
Wykonać (płytę) za pomocą formy	Zrobić (płytę) z formy
Wykonać przerwy dylatacyjne	Pozostawić przerwy wyrównawcze (dylatacyjne)
Wykonanie czynności lub służby	Wykonywanie czynności lub służby
Wyładować bęben z kabla	Odwinąć kabel z bębna
Wyładować przesyłkę na czyjeś niebezpieczeństwo	Wyładować przesyłkę na czyjeś ryzyko
Wyłączyć od prądu elektrycznego	Wyłączyć z obwodu prądu elektrycznego
Wynik (działania arytmetycznego)	Wypadek
Wyposażony w hamulce	Opatrzony hamulcami lub zaopatrzony w hamulce
Wyprofilowanie drogi	Oprofilowanie drogi
Wysokość spadu	Wysokość spadania
Wytyczne dla budowy dróg	Zasady budowy dróg, albo wskazówki do budowy dróg
Wzajemnie równoległe	Równoległe do siebie
Z winy konstrukcji	Z powodu wady konstrukcji
Zaciągnąć hamulce	Dociągnąć hamulce
Zakotwione w betonie kamienie	Kamienie osadzone w betonie
Zakupno	Zakup, kupno
Zarządzać urządzeniami	Obsługiwać urządzenia
Zaszeregowanie statku powietrznego (por. spis term. nr 1)	Zakwalifikowanie statku powietrznego
Zespoły prostownikowe	Zespoły prostownicze
Zestaw przyrządów	Zespół przyrządów
Zgłaszać do odbioru (podkłady)	Zawiadamiać o gotowości do odbioru, albo przedstawiać do odbioru
Zgodność pomiędzy tym a tym	Zgodność tego z tym
Zliczenie wpływów i wydatków (na piśmie)	Wykaz wpływów i wydatków
Zorientować plan do północy	....według północy
Zrychlić zaprawę betonową	Wzruszyć zaprawę betonową

Adres Redakcji:
Ministerstwo Komunikacji ul. Chałubińskiego 4, Gabinet Ministra, pokój Nr 27, tel. 522.00, wewn. 101.

Adres Administracji:
Administracja Wydawnictw Ministerstwa Komunikacji ul. Chałubińskiego 4, pokój Nr 123, II p., tel. 8.26.28. Konto czekowe PKO. Nr 30.658.

Warunki prenumeraty w kraju: rocznie zł 8.—; półrocznie zł 4.—; kwartalnie zł 2.—; cena numeru 50 gr.

Do nabycia w Administracji Dz. Urz. M. K. lub w Administracji Dz. Zarz. D. O. K. P. Prenumeratę wpłaca się z góry przed rozpoczęciem kwartału, półrocza lub roku. Reklamacje z powodu nieotrzymania pojedyńczych numerów Dz. Urz. M. K. wnosi się do właściwych urzędów pocztowych, najpóźniej 3-go dnia po otrzymaniu następnego z kolei numeru Dziennika. Reklamacji spóźnionych lub wniesionych w sposób niewłaściwy nie uwzględnia się. Za zmianę adresu opłata wynosi 50 groszy.

Cena ogłoszeń: od wiersza zł 1; za stronę zł 100.

Ogłoszenia prywatne można umieszczać tylko na luźnych kartkach dołączonych do Dziennika. Administracja Dziennika nie odpowiada za niedotrzymanie terminu ogłoszenia.

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA KOMUNIKACJI.

Drukarnia Państwowa nr 103000. 17.XII.38. 8500.